PROIECT DIDACTIC

ŞCOALA: Şcoala Gimnazială *Aron Cotruş*, Arad
DISCIPLINA: Limba şi literatura română
CLASA: a VII-a
PROFESOR: Negoi Adriana
TEMA LECŢIEI: Mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului. Derivarea
TIPUL LECŢIEI: de consolidare

- **Scopul lecției**: reactualizarea noţiunilor de derivare, cuvânt de bază, rădăcină, sufix, prefix; formarea noţiunilor de diminutiv şi augmentativ
- **Obiective operaționale**:

  O1: să definească noţiunile de derivare, cuvânt de bază, rădăcină, sufix, prefix

  O2: să identifice sufixele şi prefixele în cuvinte date

  O3: să definească noţiunile de diminutiv şi augmentativ

  O4: să formeze derivate de la anumite cuvinte de bază şi folosind sufixe date

- Metodologie: conversaţia, explicaţia, metoda ştiu – vreau să ştiu – am învăţat
- Tipul de lecție: predare
- Organizarea clasei: frontal, în perechi
- Resurse: fişe de lucru

PARCURSUL DIDACTIC

1. EVOCAREA

Pune pe fiecare frunză a copacului cuvinte noi pe care să le formezi pornind de la cuvântul *frunză*. Vei adăuga sunetele/ grupurile de sunete indicate pe fiecare frunză.

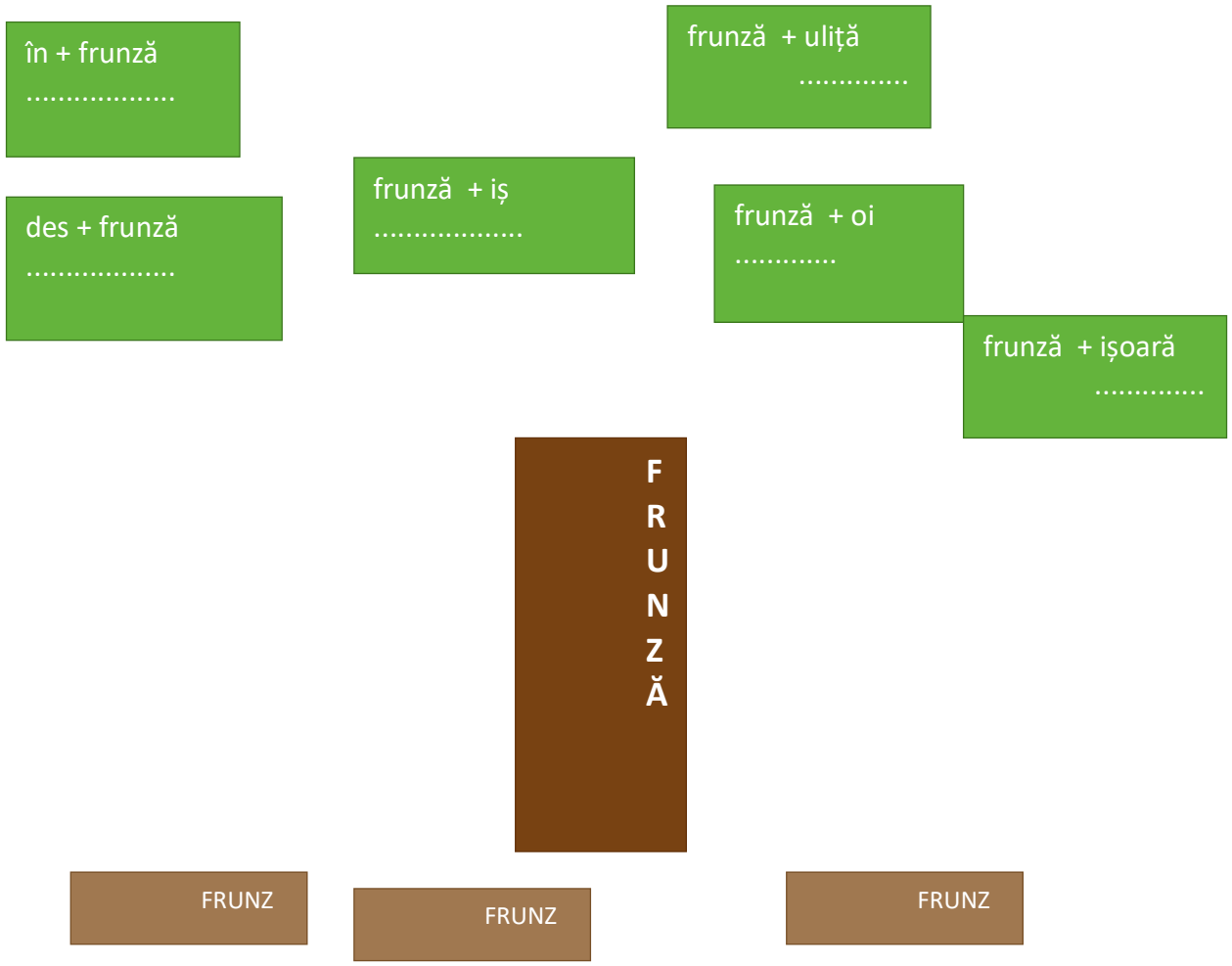

2. REALIZAREA SENSULUI

- Prezentarea sarcinilor de lucru de pe coloana **Vreau să ştiu**, elevii rezolvând treptat, câte un exerciţiu, în perechi, rezolvarea verificându-se frontal.
- După fiecare sarcină rezolvată se va nota în tabele şi la tablă concluzia, pe coloana **Am învăţat.**

Derivarea

<table>
<tr><th>Ştiu</th><th>Vreau să ştiu</th><th>Am învăţat</th></tr>
<tr>
<td>Derivarea
Sufix
Prefix
Cuvânt de bază
Rădăcină
Familie lexicală</td>
<td>1. Notează ce părţi de vorbire sunt cuvintele de mai jos, formate cu sufixe şi prefixe: prietenos, băieţeşte, scriitor, reciti, sfătui, tocilar, şmechereşte, omeneşte, neclar, înmuguri.
<table>
<tr><td>Subst.</td><td>Adj.</td><td>Vb.</td><td>Adv.</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
2. Subliniază în fragmentul următor cuvintele formate cu sufixe care exprimă micşorarea obiectelor:
O cărticică cu foiţe pe care se afla un praf roz – carte de mirosit, de dat cu ea pe faţă, pagină după pagină (chiar pentru asta era volumaşul, o carte… cosmetică). O purtam într-o gentuţă. Simona Popescu, Leagănul pisicii
Scrie cuvintele cu forma lor de dicţionar şi încercuieşte sufixele:
<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>
3. Subliniază în exemplele următoare cuvintele care arată un obiect sau însuşiri considerate mai mari:
A luat un pietroi şi l-a aruncat în apă.
De ziua mea am primit ditamai cărţoiul, un DEX.</td>
<td>Prin derivare se formează părţi de vorbire diferite: subst. (scriitor), adj. (prietenos), adv. (băieţeşte), vb. (înmuguri) (1)

Diminutivele – sunt cuvinte derivate care exprimă micşorarea obiectelor denumite. (2)
Sufixele diminutivale – sunt sufixe cu ajutorul cărora se formează diminutive. (2)

Augmentativele – sunt cuvinte derivate care exprimă o mărire a obiectelor denumite. (3)
Sufixele augmentative – sunt sufixe cu ajutorul cărora se formează augmentative.(3)</td>
</tr>
</table>

	Am gonit gâştele cu măturoiul. Scrie cuvintele cu forma lor de dicţionar şi încercuieşte sufixele: 4. Explică sensul următoarelor cuvinte derivate cu prefixe:	Unele prefixe au propriul lor înţeles: exemplu: ne – indică negaţia, lipsa, re – ideea de repetiţie (4) ! atenţie la scrierea cu 2n a unor verbe derivate de la cuvinte de bază care încep cu n.

neaccentuat	
nefolositor	
revedea	
reciti	
înnoda	
înăspri	

3. REFLECŢIA

- Rezolvarea fișa de lucru următoare.

<u>Cerințe pentru elevii tipici:</u>

<u>Nivelul I – Începători (Recunoaștere și completare)</u>

1. Bifează cuvintele derivate de ca substantovul *copil*:

□ copilărie □ copilăros □ copilaș □ copilot □

2. Notează care este cuvântul de bază de la care s-au format cuvintele derivate de mai jos:
lucrător → _____
căsuță → _____
înfrumusețea → _____

3. Scrie prefixul și sufixul:

renaștere = prefix: _____ sufix: _____
(a) înflori = prefix: _____ sufix: _____

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:
   Derivarea înseamnă:
   a) alăturarea a două cuvinte
   b) adăugarea de afixe
   c) schimbarea sensului

Nivelul II – Mediu (Analiză și aplicare)

1. Identifică în enunțurile următoare cuvântul derivat și precizează **sufixul** folosit:
a) Pădurea înfloritoare vestea primăvara.
b) Cântărețul zâmbea mulțumit.
c) Copilăria este cea mai frumoasă perioadă.

2. Completează tabelul:

Cuvânt de bază	Cuvânt derivat cu prefix	Cuvânt derivat cu sufix
scrie		
curat		
vis		

3. Alcătuiește trei enunțuri în care să integrezi câte un cuvânt derivate de la substantivul *muncă.*

4. Lucraţi în perechi. Formaţi augmentative, pornind de la sufixele date. Câştigă perechea care termină prima.

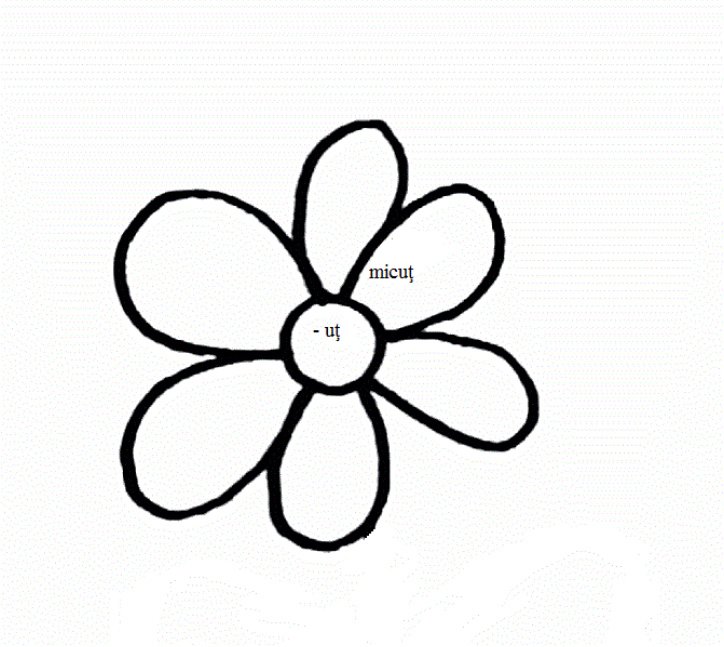

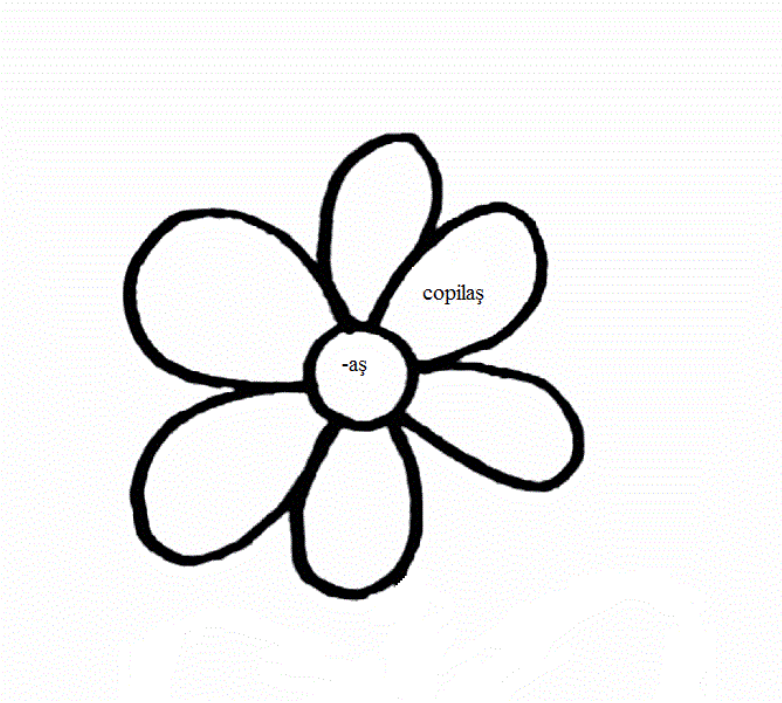

Nivelul III – Avansați (Creație și reflecție)

1. Transformă următoarele adjective în substantive derivate, apoi integrează-le în enunțuri:
   a) frumos → _____
   b) curajos → _____
   c) leneș → _____

2. Creează 5 cuvinte noi, pornind de la cuvânyul de bază *„a scrie”*.

3. Provocare: Alcătuiește o mini-povestire (6-8 rânduri) în care să folosești **cel puțin 5 cuvinte derivate.** Titlu: *Cuvintele care înfloresc.*

Cerințe pentru elevii cu CES:

1. Alcătuiește câte două cuvinte folosind următoarele sufixe, după model:

- tor: (ex.bătător) _____ _____
- iu: (ex.auriu) _____ _____
- aș: (ex.copilaș) _____ _____
- esc: (ex.prietenesc) _____ _____

2. Alcătuiește câte două cuvinte folosind următoarele prefixe, după model:
   ne- : (ex.necitit) _____ _____
   re- : (ex.a reface) _____ _____
   in-: (ex.inutil) _____ _____
   des-:(ex.a desface) _____ _____

Cerință pentru toți elevii:
Rezolvă sarcinile de lucru următoare, accesând platforma Kahoot, DERIVAREA:

https://create.kahoot.it/my-library/kahoots/7a9bf7f7-2ff5-4798-9eea-a36db60646f0